

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

กระบวนทัศน์การวิจัย (Paradigm)

ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกระบวนทัศน์ในการศึกษาเป็นอันดับแรกเนื่องจากกระบวนทัศน์เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ดังที่ Thomas Kuhn (1970) กล่าวว่า กระบวนทัศน์เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ เป็นจุดตั้งต้นของการกำหนดคำถามการวิจัย การเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย การศึกษาค้นคว้า วิธีและกระบวนการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ ซึ่งกระบวนทัศน์ที่เลือกใช้หากมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลต่อกระบวนการค้นคว้าวิจัยที่จะนำไปใช้ในการศึกษาทั้งหมดด้วยเช่นกัน (พัชรินทร์ สิริสุนทร และยุพิน เตือนศรี, 2551; ชาย โพธิสิตา, 2549; Kuhn, 1970) ซึ่งชาย โพธิสิตา (2549, หน้า 65) อธิบายความหมายของกระบวนทัศน์เพิ่มเติมว่าเป็นระบบความเชื่อที่จะชี้แนะว่านักวิจัยควรจะทำอะไร และควรทำอย่างไร ถึงจะบรรลุสิ่งที่เรียกว่าความจริงหรือความรู้ได้ ดังนั้นจึงมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดกับแนวทางวิจัยและวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับประเด็นดังกล่าวข้างต้นเนื่องจาก การค้นหาความจริงในทางสังคมศาสตร์นั้นเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ซับซ้อน อีกทั้งยังมีปัจจัยร่วมและปัจจัยแทรกซ้อนที่แตกต่างกันในแต่ละบริบทของสังคม ดังนั้นกระบวนทัศน์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยใช้ในการกำหนดรูปแบบและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเพื่อนำไปสู่การได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ในการศึกษาการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Multi-Methodology) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มาเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ (Outcome) ที่สำคัญที่สุดของงานวิจัยนี้ได้แก่ การทำความเข้าใจต่อการรับรู้และการให้ความหมายต่อเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่เกษตรกรตามสภาพการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน และประการที่สอง ได้แก่ การเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Multi-Methodology) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ผล การศึกษาวิจัยครอบคลุมทั้งในมิติเชิงลึกและเชิงกว้าง โดยมีทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) เป็นแนวทางการศึกษาหลักในประเด็นสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรในจังหวัด อุตรดิตถ์ โดยมีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ระดับบุคคล (Individual) ได้แก่ พ่อ แม่ เกษตรกรในอำเภอลับแล ที่มีลูกอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และลูกวัยรุ่นชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งการศึกษาออกตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหา กระบวนการ และวิธีการในการสื่อสาร เรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ ระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครอบครัว เกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยออกแบบการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1: วิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาสถานการณ์ปัญหาการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัด อุตรดิตถ์

ระยะที่ 2: วิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษารายกรณีศึกษาในศึกษามูลเหตุ ปัจจัย กระบวนการและวิธีการในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

ระยะที่ 3: วิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิธีการ กระบวนการสื่อสารเรื่อง เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายและลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อจัดทำข้อเสนอกระบวนการนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนา ทักษะด้านการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

ระยะที่ 4: การจัดทำข้อเสนอกระบวนการนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ ของภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ด้วยเทคนิคการพยากรณ์ (Forecasting Technique) โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ปัญหาการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการศึกษาปรากฏการณ์การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เป้าหมายของการศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา กรอบแนวคิด วิธีการวิจัย ตลอดจนความแม่นยำของการศึกษา ประกอบด้วย 1) กำหนดประเด็นสำคัญ (Focus) ที่จะศึกษา 2) กำหนดกระบวนการที่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา 3) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา 4) ออกแบบคำถามการวิจัย 5) กำหนดรูปแบบการทำวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย 6) กำหนดขั้นตอนในการเก็บข้อมูล 7) วางแผนการเก็บข้อมูลและวิธีการบันทึกข้อมูล 8) วางแผนการวิเคราะห์ข้อมูล 9) ความถูกต้องและแม่นยำของผลการศึกษา (Validity) และ 10) วางแผนด้านการประสานงาน

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพมีให้เลือกใช้หลายแบบ เช่น การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Study) การวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological study) การศึกษาเฉพาะรายกรณี (Case Study Method) การวิจัยชีวประวัติบุคคล (Biographical Study) การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Study) และการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded Theory Study) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีลักษณะที่สำคัญบางประการ คือ

1. ต้องการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายคนในระยะเวลาอันสั้นเพื่อเสนอผลการศึกษาภายใต้กรอบระยะเวลาการทำวิจัยที่จำกัด

2. มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับคุณลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ พ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยแบบสนทนากลุ่มผ่านการตรวจสอบความถูกต้องด้วยการอภิปรายและโต้แย้งกันของสมาชิกในกลุ่มสนทนาทำให้ลดปัญหาเรื่องความถูกต้องแม่นยำ

4. มีการศึกษาเชิงลึกรายกรณีเพื่อนำเสนอประสบการณ์กระบวนการและวิธีการการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกซึ่งมีความเฉพาะเจาะจง และอยู่ภายใต้เงื่อนไขและสภาวะแวดล้อมของแต่ละคน

ดังนั้น เพื่อตอบคำถามวิจัยในประเด็นเฉพาะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์วิธีการศึกษาการวิจัยเชิงปรากฏการณ์ (Phenomenological Study) โดยใช้กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกรายกรณี การสนทนากลุ่ม การระดมสมอง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม มาใช้เป็น

แนวทางในการศึกษาเพราะ เป็นการค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนมี ประสบการณ์แตกต่างกัน ประกอบกับเป็นเรื่องที่เปิดเผยได้เฉพาะบุคคลเท่านั้น

1. ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบยัดจุดมุ่งหมายของการวิจัยเป็นหลัก (Purposive Sampling) โดยเป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด แต่มุ่งให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและมีความแม่นยำ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดกรอบการทำงาน โดยมีการพิจารณาทั้งคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล สถานที่เก็บข้อมูล และกระบวนการทางสังคม ซึ่งเป็นบริบทของเรื่องที่จะศึกษาวิจัยเนื่องจากองค์ประกอบทั้งหมดมีความสำคัญต่อการตีความผลการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Patton (1987) (พัชรินทร์ สิริสุนทร และยุพิน เกื่อนศรี, 2551, หน้า 155-156) ที่กล่าวว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งที่เป็นคน สถานที่ เหตุการณ์ หรือกระบวนการ ล้วนต้องให้ข้อมูลในระดับลึกที่สามารถสนับสนุนและท้าทายหรืออยู่ในลักษณะของ "Information - Rich Cases" โดยผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใน 5 ลักษณะเพื่อตอบคำถามการวิจัยประกอบด้วย

1.1 ตัวอย่างที่แสดงลักษณะสุดขั้ว เช่น ครอบครัวมารดาวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งครรภ์

1.2 ตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกันเพื่อศึกษาเชิงลึกในประเด็นนั้นๆ เช่น พ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นตั้งครรภ์ในระหว่างเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ระหว่างเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3 ตัวอย่างที่แสดงลักษณะสำคัญของประชากรทั้งหมด เช่น พ่อแม่เกษตรกรที่มีลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.4 ตัวอย่างที่สนับสนุนหรือขัดแย้งกับข้อค้นพบที่กำหนดไว้ เช่น ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน แกนนำชาวบ้าน ครู

1.5 ตัวอย่างที่เลือกมาแบบเฉพาะหน้าไม่ได้มีการวางแผนไว้ก่อน เช่น ผู้ให้ข้อมูลที่ถูกล่าว้างถึง เช่น สามีของวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ ญาติ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

2. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Selecting)

คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง จากประชากรเป้าหมายที่ได้จากการสืบสวนและการสำรวจไว้ในเบื้องต้น (ข้อ 1) ยินดีให้ข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกรายกรณี การสนทนากลุ่ม การระดมสมอง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการศึกษาสถานการณ์ปัญหาการสื่อสาร เรื่อง
เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี

	วิธีการ				
	สนทนากลุ่ม		สัมภาษณ์เชิงลึก	ระดมสมอง	
	กลุ่ม	จำนวน (ราย)	จำนวน (ราย)	กลุ่ม	จำนวน (ราย)
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 หญิง	2	12	2	1	12
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ชาย	2	14	2	1	18
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 หญิง	2	10	2	1	11
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ชาย	2	14	2	1	8
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 หญิง	2	14	2	1	12
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ชาย	2	13	2	1	8
ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน		-	0	2	30
อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน		-	0	2	25
ผู้ปกครอง ครู					
รวมรายกลุ่ม	12	77	12	10	124
รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม			213		

3. เครื่องมือวิจัย (Research Instrument)

3.1 แนวคำถามหรือแนวการสัมภาษณ์ (Interview guideline)

ในการทำความเข้าใจกับมุมมองและประสบการณ์ของพ่อแม่ที่มีต่อการสื่อสาร เรื่อง การมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ เป็นประสบการณ์ของแต่ละคน que เลือกใช้วิธีการสื่อสารหรือไม่สื่อสาร ประเด็นคำถามในการสืบค้นจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริงของพ่อแม่เช่นกัน ดังนั้นการพัฒนาแนวคำถามในครั้งนี้จึงประกอบด้วย 3 ส่วน ที่สำคัญ คือ

3.1.1 มโนทัศน์หรือประเด็นการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาวิจัย ซึ่งเป็นกรอบที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล และเปิดประเด็นการสัมภาษณ์ และการอภิปราย ซึ่งอยู่ในรูปคำถามปลายเปิด

3.1.2 คำถามหรือประเด็นการสนทนา ที่มีลักษณะคำถามปลายเปิดที่ถูกสร้างขึ้นจากมโนทัศน์ รวมถึงการคัดเลือกสื่อ หรือสถานการณ์จำลองเพื่อนำมาใช้เป็นประเด็นเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลในรูปแบบของการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ของตนเองซึ่งมีการนำมาใช้ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างก็ได้ โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวคำถามเพื่อศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ประมาณ 20-25 ข้อ ไว้จำนวน 2 ชุด สำหรับใช้สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พ่อแม่ และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแนวคำถามที่นำมาใช้ในการสนทนากลุ่มมีประเด็นสำคัญ

แนวสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มพ่อแม่เกษตรกร (ภาคผนวก ก)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ (เป็นอย่างไร เหลือเก็บ / พอใช้ / ไม่พอใช้ / มีหนี้สิน) การศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนบุตรอายุต่ำกว่า 15 ปี

ส่วนที่ 2 แนวคำถาม มูลเหตุปัจจัย และกระบวนการสื่อสาร เรื่อง เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี

3.2 แบบสังเกต (Observation Checklist)

การสังเกตเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เพราะการสังเกตเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยต้องเรียนรู้และศึกษาข้อมูลจากการเฝ้าดูปรากฏการณ์ที่ศึกษา ในลักษณะที่มีเป้าหมาย ต่อเนื่อง และดำเนินไปตามธรรมชาติ การสังเกตเป็นเครื่องมือของนักมานุษยวิทยาที่ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1930 การสังเกตจึงเป็นที่รู้จักและยอมรับของนักสังคมศาสตร์ในสำนักชิคาโก ซึ่งในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การสังเกตมี 2 แบบ คือ แบบคนใน และแบบคนนอก การสังเกตแบบคนนอก (Non-Participant Observation) เป็นการสังเกตที่นักวิจัยไม่ได้เข้าไปร่วมในสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ศึกษา แต่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้รวบรวมสิ่งที่เห็นและได้ยินเท่านั้น สำหรับการสังเกตแบบคนใน นักวิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในปรากฏการณ์ที่ศึกษา (Participant Observation) ในการวิจัยภาคสนาม (Fieldwork) ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ผสมผสานการสังเกตทั้งสองแบบ เพื่อให้สามารถสัมผัสโดยตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเก็บรายละเอียดของบริบทและพฤติกรรมของพ่อแม่และลูกวัยรุ่นในการให้ข้อคิดเห็นต่อปรากฏการณ์ปัญหาจากสถานการณ์จำลอง และเฝ้าดูอยู่ห่างๆ โดยในแบบสังเกต

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการสังเกตระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลบุคคลิกภาพ วิธีการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว การใช้ภาษากายและภาษาสัญลักษณ์ที่นำมาใช้ปฏิบัติต่อกัน ปฏิกริยา

ของผู้ให้สัมภาษณ์ (ก่อน / ระหว่าง / หลังการสัมภาษณ์) การใช้คำพูด / น้ำเสียงในการสนทนา
 กิริยาท่าทาง ความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการใช้เวลาในการดูแล (เร็ว / ช้า)

4. กำหนดสถานที่และบรรยากาศ (Place and Atmosphere)

4.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะเลือกสถานที่ที่มีบรรยากาศของความสบายเป็น
 ตนเอง ไม่อยู่ในที่ลับสายตา แต่มีความเป็นส่วนตัวและไม่ถูกรบกวนในขณะที่สัมภาษณ์

4.2 การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเตรียมการสนทนาและเตรียมเวทีการสนทนาตามขั้นตอน
 และรายละเอียด ดังนี้

กำหนดวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม

4.2.1 แบ่งความรับผิดชอบ โดยผู้วิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ (Moderator)
 และมีผู้ช่วยนักวิจัยซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจกับ วัตถุประสงค์การวิจัย ประเด็นคำถามการวิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการ
 ดำเนินกลุ่ม (Facilitator) โดยในขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล ให้อิสระแก่สมาชิกกลุ่ม ในการเลือก
 ผู้นำกลุ่มสนทนาด้วยตนเอง และตัดสินใจดำเนินการสนทนากลุ่มทั้งหมดด้วยตนเอง โดยคำนึงถึง
 เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่มเป็นสำคัญ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

- 1) ออกแบบแนวคำถามสำหรับใช้ในการสนทนากลุ่ม
- 2) ทดสอบใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล
- 3) ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับผู้ช่วยดำเนินการสนทนา และผู้จดบันทึก

(Note taker) ในประเด็นของการดำเนินกลุ่ม ระยะเวลา แนวทางการจัดการความขัดแย้งที่อาจ
 เกิดขึ้นในกลุ่มโดยผู้ช่วยในการวิจัยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการศึกษาวิจัยเชิง
 คุณภาพ มีทักษะในการบันทึกภาคสนาม โดยก่อนการลงพื้นที่ภาคสนาม ได้มีกระบวนการพัฒนา
 ทักษะผู้ช่วยนักวิจัย ในการทำความเข้าใจกับโจทย์วิจัย ประเด็นข้อคำถาม และมีคุณสมบัติในการ
 ฟังภาษาพื้นเมือง ในการบันทึกนอกจากการบันทึกภาคสนาม มีการใช้เทปบันทึกเสียง ตลอดการ
 สนทนากลุ่ม เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ทุกครั้ง มีการทบทวนประเด็น และตรวจสอบข้อมูล ทั้งจาก
 ให้ข้อมูล และระหว่างนักวิจัยทุกครั้งว่ามีการบันทึกในความหมายตรงกับการสื่อสารที่แสดงออกมา

4) เตรียมการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยการเตรียมสถานที่กำหนดวัน
 เวลา และ จัดเตรียมอุปกรณ์การวิจัยและเครื่องมือวิจัยที่จำเป็น เช่น แนวการสนทนา เครื่องบันทึก
 เทป ม้วนเทป กล้องถ่ายภาพ แบทเตอรี สมุด ปากกา เครื่องดื่ม อาหารว่าง เป็นต้น

5) ดำเนินการสนทนากลุ่มตามแนวคำถามที่กำหนดไว้ โดยคณะผู้วิจัย
 เรียงประเด็นคำถาม จากคำถามที่เป็นเรื่องทั่วไป ง่ายต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศที่เป็น
 กันเองเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างคณะผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนา โดยขั้นตอนในการสนทนามี

3 ขั้นตอนหลักๆ คือ ขั้นตอนแรกเป็นระยะของการสร้างสัมพันธภาพ ใช้ระยะเวลาประมาณ 10-15 นาที หลังจากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนที่สอง ประกอบด้วยคำถามหลักตามประเด็นที่ทำการศึกษา ช่วงนี้ ใช้ระยะเวลาประมาณ 30-60 นาที แล้วจึงจบลงด้วยขั้นตอนสุดท้าย ประกอบด้วยคำถามเบาๆ หรือแนวคำถามเพื่อการซักถามต่อ (Probes) ในช่วงจบการสนทนา โดยในช่วงหลังนี้ใช้เวลาอีกประมาณ 10-15 นาที ซึ่งจัดเป็นช่วงเวลาที่ใช้เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนา และสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองให้แก่ผู้เข้าร่วมการสนทนา

5. การเก็บข้อมูล

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษา ปัจจัย กระบวนการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่ และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง และมีผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระบวนการเก็บข้อมูลภาคสนาม มีการดำเนินการจัดเก็บ ดังนี้

5.1 ดำเนินการขออนุมัติ และทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยเพื่อประสานกับสถานศึกษา ในการขอรายชื่อ และที่อยู่ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.2 ดำเนินการจัดทำหนังสือของแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลัก และขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ไปยังพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งหลังจากได้นับจดหมายตอบกลับผู้วิจัยจะจัดทำทะเบียนฐานข้อมูลรายชื่อพ่อแม่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อติดต่อสัมภาษณ์เป็นรายกรณี

5.3 ผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเองโดยมีผู้ช่วยที่ผ่านการฝึกการเก็บข้อมูลภาคสนามมาช่วยอำนวยความสะดวก

5.3.1 ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตบันทึกเทปร่วมกับการบันทึกภาคสนาม หากผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ยินยอม ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกภาคสนามในการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว

5.3.2 ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้ผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเล่าเรื่อง (Story Telling) เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยจะใช้เวลาครั้งละประมาณ 1-2 ชั่วโมง

6. การรวบรวมข้อมูล

จากการการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในส่วนของสภาพปัญหาอุปสรรค ความเข้มแข็ง และภาวะผู้นำกลุ่ม โดยการสังเกตนี้ ได้ดำเนินมาตลอดระยะเวลาที่คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทอื่นๆ

7. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การจัดบันทึกข้อมูล

ในการจัดบันทึกข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยทุกครั้งหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ครอบคลุมทั้งข้อมูลสำหรับการวิจัย ความคิด ปฏิบัติการ ความรู้สึกของผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยวิจัย โดยประเภทของข้อมูลที่จัดบันทึกในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

7.1.1 บันทึกแผนการทำงานหรือแผนการเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการวางแผนการวิจัยประจำวัน ประกอบด้วย ตารางการนัดหมายเพื่อการเข้าสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเกษตรกรสถานที่และบริบทที่จะเข้าสังเกต และความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยต่อปรากฏการณ์ที่ได้พบเห็นแต่ละวัน

7.1.2 บันทึกย่อ เป็นบันทึกที่ผู้วิจัยกระทำในช่วงการสังเกต การสนทนา และการสัมภาษณ์ ได้แก่ จัดบันทึกสั้นๆ เพื่อเตือนความจำ ในลักษณะของคำสำคัญ (Key Words) แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งเมื่อผู้วิจัยสังเกตว่า ผู้ให้ข้อมูลมีปฏิกริยาไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ก็ต้องปรับเปลี่ยนการจัดบันทึกประเภทนี้เป็นการใช้เทปบันทึกเสียงขนาดเล็กแทน หรือในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ยินยอมให้มีการบันทึกเสียง ก็ใช้การจัดบันทึกทันทีหลังการสัมภาษณ์หรือสังเกตแล้ว โดยการจัดบันทึกประเภทนี้ ผู้วิจัยได้ผนวกความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Comments) ของผู้วิจัยประกอบไปด้วย เพื่อความสะดวกในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

หลังจากสัมภาษณ์ทุกครั้งผู้วิจัยจะสรุปประเด็นสำคัญที่ได้ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและข้อมูลร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และปิดประเด็นสัมภาษณ์ ซึ่งหลังจบการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักเพิ่มเติมในเรื่อง ความเข้าใจในข้อคำถาม และความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อประเด็นข้อคำถามที่ถูกสัมภาษณ์ สื่อที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ และ สถานการณ์จำลองที่นำมาใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์ครั้งต่อไปและดำเนินการดังนี้

7.2.1 ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทันที หลังการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มในแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล รวมถึงการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตที่เกิดขึ้นระหว่างการสัมภาษณ์และสิ่งแวดล้อม และจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมของเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

7.2.2 อ่านทบทวนเรื่องราวที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูล สอบถามความหลากหลายของข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้าน (Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลได้มานั้นถูกต้อง โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล โดยจะเลือกตรวจสอบในประเด็นสำคัญ

เป็นหลัก นอกจากนี้จะสรุปว่ามีประเด็นใดบ้างที่ยังต้องไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งประเด็นเรื่องความไม่เข้าใจหรือประเด็นความขัดแย้งกันของข้อมูล นำประเด็นนั้นมาเก็บข้อมูลในวันต่อไป

7.2.3 จัดระเบียบข้อมูล ทั้งด้านกายภาพและเนื้อหา โดย หลังจากเก็บข้อมูลในแต่ละวัน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มจะนำมาบันทึกลงในแฟ้มข้อมูล ข้อมูลจากการสังเกต จะนำมาบันทึกโดยเพิ่มความละเอียดปลีกย่อย จากนั้นจะสรุปข้อมูลทันทีที่ไปเก็บมา สรุปประจำวันทุกวันเพื่อทบทวนความถูกต้องความสมบูรณ์ของข้อมูล กำหนดรหัส (Data Coding) ตั้งแต่การเก็บข้อมูลในภาคสนาม โดยใช้กระบวนการแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดประเด็นสำคัญ (Themes) หลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามการออกแบบประเด็นสัมภาษณ์ (Topic Guide) โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงลึก (Content Analysis)

7.2.4 จัดกลุ่มข้อมูล จัดหมวดหมู่ จัดเรียงข้อมูล ใช้รหัสเป็นตัวอักษรในการจัดระบบ คัดเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึง กำหนดเป็นประเด็นและหัวข้อในการอธิบาย ซึ่งบันทึกการสนทนาทั้งหมดจะมีการให้รหัส และยกตัวอย่างประกอบเพื่ออธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายคลึงกัน 15-20 เรื่องราว ที่สามารถสืบค้นย้อนกลับได้อย่างถูกต้อง

1) ข้อมูลจากการสังเกต อารมณ์ ความรู้สึก วิธีการแสดงออก รูปแบบความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่แสดงออกต่อกันในครอบครัวระหว่างพ่อแม่เกษตรกรและลูกวัยรุ่น โดยใช้แนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มาใช้ในการอธิบายการรับรู้ การให้รหัส การตีความ และการให้ความหมายอวัจนภาษา ต่อตัวแบบสถานการณ์ที่เกิด จากนั้นนำมาจัดทำเป็นกลุ่มข้อมูล และกำหนดประเด็นสำคัญในการอธิบาย

2) จัดทำแผนที่ความคิด เพื่อพรรณนาข้อมูลดิบ และวิเคราะห์หาข้อสรุปตีความ

7.2.5 หาข้อสรุป ตีความ และตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีการสร้างข้อสรุปยืนยันข้อค้นพบ ตรวจสอบ และยืนยันความแม่นยำก่อนพรรณนาเป็นผลสรุป เพื่อนำเสนอกระบวนการสื่อสารเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดอุดรธานี โดยในการหาข้อสรุปของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) การหาแบบแผน หรือประเด็นสำคัญของข้อมูล
- 2) ค้นหาความน่าจะเป็นในข้อมูล
- 3) จัดกลุ่มหรือประเภทของสิ่งต่างๆ ที่พบ
- 4) สร้างคำหรือวลีเปรียบเทียบ
- 5) การแจแนบ
- 6) ค้นหาความเหมือน/ ความต่างของสิ่งที่วิเคราะห์
- 7) จำแนกตัวแปรออกมา เพื่อวิเคราะห์หารายละเอียดหรือเชื่อมโยง

หาความหมาย

- 8) จัดกลุ่มเรื่องที่คล้ายกันไว้ภายใต้มันโนทัศน์ทั่วไปเดียวกัน
- 9) แยกตัวประกอบของประเด็นที่ทำการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีพลังมากที่สุดในการอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา

- 10) ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
- 11) ตรวจสอบปัจจัยที่เป็นตัวแปรแทรก
- 12) เชื่อมโยงหลักฐานอย่างมีเหตุผล
- 13) สร้างข้อสรุปเชิงแนวคิดและทฤษฎีที่มีเหตุผลตามข้อเท็จจริง

ระยะที่ 2 การศึกษารายกรณีในการศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคม วิธีการ กระบวนการ สื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์

ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาในระยะที่ 2 ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1) เป็นการศึกษาถึงปรากฏการณ์ของการกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคลที่มาจากการรับรู้การ จากประสบการณ์จริง และมีความสัมพันธ์กับบริบทและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ และ 2) ลักษณะของข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่มีความลึก และต้องอาศัยการตีความ เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เน้นเรื่องการใช้ภาษา วงจรการตีความหมาย การสนทนา และการหล่อหลอมความเข้าใจของ กระบวนการทางความคิดในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

การศึกษาวิธีการ กระบวนการในการสื่อสารเรื่องเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์นั้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ แนวคิดจิตวิทยาสังคม ของ จอร์จ เฮอริเวิร์ต มิด (George H.M, 1967) มาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบแนวทางการสัมภาษณ์โดยมีแนวทางในการศึกษา

ประกอบด้วย ตัวตนในสังคมในเรื่องเพศ (I) และพฤติกรรมที่แสดงออกตามการรับรู้และเข้าใจในเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศของสังคมภายนอก (Me) เป็นแนวคิดที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวตนทางสังคมและการแสดงออกทางสังคมของพ่อแม่เกษตรกรและลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ประชากรเป้าหมาย

1.1 บิดา/มารดาของวัยรุ่นหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1-3 โรงเรียนมัธยมและโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอลับแล ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอุตรดิตถ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และยินยอมให้สัมภาษณ์

1.2 วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ครั้งแรกในช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี สามีของวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์

2. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง จากประชากรเป้าหมายที่ได้จากการสืบสวนและการสำรวจไว้ในเบื้องต้น (ข้อ 1) เพื่อศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษามูลเหตุปัจจัย กระบวนการ วิธีการในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

ครอบครัว	พ่อแม่และลูกวัยรุ่นตั้งครรภ์			ครอบครัวสามีของวัยรุ่นตั้งครรภ์		
	พ่อมารดา วัยรุ่นหญิง	แม่มารดา วัยรุ่นหญิง	มารดา วัยรุ่นหญิง	สามีมารดา วัยรุ่นหญิง	พ่อสามี มารดา วัยรุ่นหญิง	แม่สามี มารดา วัยรุ่นหญิง
ครอบครัวที่ 1	✓	✓	✓	✓	อยู่ต่าง อำเภอ	อยู่ต่าง อำเภอ
ครอบครัวที่ 2	✓	✓	✓	✓	อยู่ ต่างจังหวัด	อยู่ ต่างจังหวัด
ครอบครัวที่ 3	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตาราง 2 (ต่อ)

ครอบครัว	พ่อแม่และลูกวัยรุ่นตั้งครรภ์			ครอบครัวสามีของวัยรุ่นตั้งครรภ์		
	พ่อมารดา วัยรุ่นหญิง	แม่มารดา วัยรุ่นหญิง	มารดา วัยรุ่นหญิง	สามีมารดา วัยรุ่นหญิง	พ่อสามี มารดา วัยรุ่นหญิง	แม่สามี มารดา วัยรุ่นหญิง
ครอบครัวที่ 4	✓	✓	✓	✓	ไม่ยินยอม ให้ สัมภาษณ์	✓
ครอบครัวที่ 5	✓	✓	✓	✓	อยู่ ต่างจังหวัด	อยู่ ต่างจังหวัด
ครอบครัวที่ 6	✓	✓	✓	ไม่ยินยอม ให้ สัมภาษณ์	อยู่ต่าง อำเภอ	✓

3. เครื่องมือวิจัย

ประกอบด้วยแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) และแบบสังเกต (Check List) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมด้วยเครื่องบันทึกเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนัดผู้ให้ข้อมูล เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามแนวทางสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทครอบครัว วิธีการ กระบวนการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลตามประเด็นแบบสังเกตไปพร้อมกันซึ่งใช้เวลาประมาณ 3 เดือน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1970) จากวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) นั่นคือผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ระหว่างการได้มาซึ่งข้อมูลในประเด็นเดียวกันแต่ต่างแหล่งที่มา ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และข้อมูลจากเอกสาร/ทฤษฎี/รายงาน รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์ชนิดคำต่อคำ

5.2 จำแนกประเภทข้อมูล ด้วยการจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และกำหนด coding ไว้

5.3 วัดความถี่ของข้อความในแต่ละหมวดหมู่

5.4 สรุปให้ความหมายด้วยการตีความจากข้อมูลที่วัดได้ เพื่อให้ได้ความหมายสัญลักษณ์จากข้อมูลที่ต้องการคำตอบ ซึ่งเป็นการยืนยันข้อสรุปที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษา โดยใช้หน่วยการศึกษาระดับครอบครัว คัดเลือกจากครอบครัวที่มีลูกสาวตั้งครรรีระหว่างศึกษาอยู่ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 ครอบครัว นำเสนอผลการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์กรณีศึกษาแบบเปรียบเทียบ (Multiple-Case Studies) จากการสังเคราะห์ข้อมูลซึ่งผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างจากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ของ จอร์จ เฮร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead, H.M, 1967) รวบรวมข้อมูลจากครอบครัว เกษตรกร ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกสาววัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งครรรีระหว่างศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายกรณี และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จำนวน 6 ครอบครัว ทั้งนี้ในระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลบางส่วนพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล และนำผลสรุปเบื้องต้นจากข้อมูลมาใช้ในการออกแบบ และตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อสัมภาษณ์ในครั้งต่อไปให้ข้อมูลสามารถอธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรได้อย่างครอบคลุม

การนำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ในแต่ละกรณีศึกษา (Within-Case Analysis) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใน 6 ครอบครัว ผ่านกระบวนการรับรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรรีระหว่างศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ในการอธิบายปัจจัยด้านพัฒนาการด้านจิต (Mind) ด้านตัวตน (Self) และ ด้านสังคม (Society) ของพ่อแม่และลูกวัยรุ่นที่ตั้งครรรีในครอบครัว เกษตรกร เพื่อนำเสนอข้อค้นพบซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ได้จากการศึกษา และประเด็นองค์ความรู้ที่แตกต่างจากทฤษฎีหรือไม่สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ได้อธิบายไว้

2. การวิเคราะห์จากหลายกรณีศึกษา (Cross-Case Analysis) เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงที่รวบรวมได้จากกรณีศึกษาที่ทำการศึกษาในลำดับแรกซึ่งสรุปผลการศึกษาจากทุกกรณีศึกษาคอบคลุมมิติภาพรวมของ จิต (Mind) ตัวตน (Self) และสังคม (Society) ของพ่อแม่และลูกวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

ระยะที่ 3 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณในการศึกษาสถานการณ์ปัญหาและวิธีการในการสื่อสารเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี

1. เครื่องมือที่ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data)

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามโดยใช้กระบวนการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ และเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ ในการออกแบบประเด็นสัมภาษณ์เชิงคุณภาพและพัฒนาเป็นประเด็นคำถามในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและอยู่ในบริบทที่จะศึกษา

ขั้นที่ 3 พัฒนาประเด็นสัมภาษณ์และทดสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้ทดลองนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป้าหมาย และปรับแก้ให้สามารถใช้ในการสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความความตรงเชิงทฤษฎี ของแบบสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านการสื่อสารและการทำงานในประเด็นเด็กและครอบครัวจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะจากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับแก้ไข

ขั้นที่ 5 เก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อพัฒนาแบบสอบถามโดยการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การระดมสมอง การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการจำแนกชนิดข้อมูล สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์สรุปอุปนิสัย และตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบที่เกิดขึ้น และนำประเด็นข้อค้นพบมาใช้ในการออกแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ การสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรธานีประกอบด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ภาคผนวก ข)

ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับข้อมูล เพศ ระดับการศึกษา อายุ ผลการศึกษา รายได้ ประสบการณ์หนีเรียน รายได้ ภาพลักษณ์ ความรักและพฤติกรรมทางเพศ

2. การรับรู้การมีคุณค่าในตนเอง

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบ สอบถาม เด็กและวัยรุ่น ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Five-scale test of self-esteem for Children [FSC] (Suwannee Putthisri; Chatchawan Silpakit, 1998) ในการประเมินตนเอง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม (Social) เป็นความรู้สึกถึงการยอมรับที่ได้จากผู้อื่น ความรู้สึกถึงความสามารถ ในการเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตนเอง ด้านการศึกษา (Academic) เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในฐานะนักเรียน ความพอใจในผลการเรียน ซึ่งอาจถูกกำหนดมาตรฐาน โดยพ่อแม่ ครู เพื่อน ด้านครอบครัว (Family) เป็นความรู้สึกรับรู้ตนเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว ความเป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของ คนในครอบครัว ด้านภาพลักษณ์ (Body Image) การมองรูปลักษณ์ของตนเองว่า สูง เตี้ย อ้วน ผอม กำลังดี และมุมมองรวม (Global) เป็นมุมมองเกี่ยวกับตนเองโดยทั่วไป เช่น ความรู้สึกเป็นคนดี จำนวน 30 ข้อ ให้เลือกตอบ 3 คำตอบคือ "ฉันรู้สึก ตลอดเวลา" "ฉันรู้สึกบางครั้ง" "ฉันแทบไม่รู้สึก" เป็นคำถามเชิงบวก 20 ข้อ และคำถามเชิงลบ 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 7, 8, 9, 16, 22, 23, 25, 26 และ 29 ถ้าคำถามเชิงบวกตอบ "ฉันรู้สึก ตลอดเวลา" จะได้คะแนน 3 คะแนน "ฉันรู้สึกบางครั้ง" จะได้คะแนน 2 คะแนน "ฉันแทบไม่รู้สึก" จะได้คะแนน 1 คะแนน ถ้าคำถามเชิงลบตอบ "ฉันรู้สึก ตลอดเวลา" จะได้คะแนน 1 คะแนน "ฉันรู้สึกบางครั้ง" จะได้คะแนน 2 คะแนน "ฉันแทบไม่รู้สึก" จะได้คะแนน 3 คะแนน การแบ่งระดับการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองเป็น 3 ระดับ (วิจิต อุ่อ้น, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองต่ำ
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองมาก

ส่วนที่ 2 การให้ความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนในเรื่องความรับผิดชอบของพ่อ
ประกอบด้วยแบบสอบถามให้เลือกตอบใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตัวเอง 5 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว 2 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2 ข้อ และด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ 6 ข้อ รวม จำนวน 15 ข้อ ให้เลือกตอบ 3 คำตอบ คือ ระดับของการให้ความสำคัญมาก ได้ 3 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญปานกลางได้ 2 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญน้อย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิชิต อุอิน, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการให้ความสำคัญน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการให้ความสำคัญปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการให้ความสำคัญมาก

ส่วนที่ 3 การรับรู้ของลูกวัยรุ่นต่อวิธีการสื่อสารของพ่อด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

ประกอบด้วยแบบสอบถามใน 6 ประเด็น โดยให้เลือกตอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตัวเองเมื่อมีแฟน 2) การให้เกียรติเพศตรงข้าม 3) การสื่อสารกับให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง 4) การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 5) การให้รู้ถึงผลของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และ 6) วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ ในแต่ละข้อจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นเนื้อหาที่พ่อใช้สื่อสารกับลูกวัยรุ่น ส่วนที่ 2 เป็นความถี่ของการปฏิบัติของพ่อที่ใช้สื่อสารกับลูก ประกอบด้วย ทำบ่อย หมายถึง พ่อปฏิบัติและพูดทุกครั้งที่มีโอกาส ได้ 3 คะแนน ทำบางครั้ง หมายถึง พ่อปฏิบัติบางครั้ง

และพูดเท่าที่โอกาสเอื้ออำนวย ได้ 2 คะแนน ไม่เคยทำ หมายถึงพ่อไม่เคยพูดเลยหรือไม่เคยปฏิบัติเลย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิชิต อุ๋อัน, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการปฏิบัติน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการปฏิบัติปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการปฏิบัติมาก

ส่วนที่ 4 การให้ความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนในเรื่องความรับผิดชอบของแม่ ประกอบด้วยแบบสอบถามให้เลือกตอบใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตัวเอง 5 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว 2 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2 ข้อ และด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ 6 ข้อ รวม จำนวน 15 ข้อ ให้เลือกตอบ 3 คำตอบ คือ ระดับของการให้ความสำคัญมาก ได้ 3 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญปานกลางได้ 2 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญน้อย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิชิต อุ๋อัน, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการให้ความสำคัญน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการให้ความสำคัญปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการให้ความสำคัญมาก

ส่วนที่ 5 การรับรู้ของลูกวัยรุ่นต่อวิธีการสื่อสารของแม่ด้านเพศสัมพันธ์ที่ รับผิดชอบ

ประกอบด้วย แบบสอบถามใน 6 ประเด็น โดยให้เลือกตอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตัวเองเมื่อมีแฟน 2) การให้เกียรติเพศตรงข้าม 3) การสื่อสารกับให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง 4) การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 5) การให้รู้ถึงผลของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และ 6) วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ ในแต่ละข้อจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นเนื้อหาที่แม่ใช้สื่อสารกับลูกวัยรุ่น ส่วนที่ 2 เป็นความถี่ของการปฏิบัติของแม่ที่ใช้สื่อสารกับลูก ประกอบด้วย ทำบ่อย หมายถึง แม่ของปฏิบัติและพูดทุกครั้งที่มีโอกาส ได้ 3 คะแนน ทำบางครั้ง หมายถึง แม่ปฏิบัติบางครั้งและพูดเท่าที่โอกาสเอื้ออำนวย ได้ 2 คะแนน ไม่เคยทำ หมายถึง แม่ของไม่เคยพูดเลยหรือไม่เคยปฏิบัติเลย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิชิต อุ่อ้น, 2550, หน้า 114) ดังนี้

คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

จำนวนชั้น

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67

มีระดับของการปฏิบัติน้อย

ระดับคะแนน 1.68-2.34

มีระดับของการปฏิบัติปานกลาง

ระดับคะแนน 2.35- 3.00

มีระดับของการปฏิบัติมาก

ชุดที่ 2 แบบสอบถามพ่อของวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ภาคผนวก ค)

ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร อาชีพ การถือครองที่ดิน จำนวนที่ดินทำกิน รายได้ หนี้สิน

ส่วนที่ 2 การให้ความสำคัญของพ่อต่อการอบรมสั่งสอนลูกในความรับผิดชอบ

ประกอบด้วย แบบสอบถามให้เลือกตอบใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตัวเอง 5 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว 2 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2 ข้อ และด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ 6 ข้อ รวม จำนวน 15 ข้อ ให้เลือกตอบ 3 คำตอบ คือ ระดับของการให้

ความสำคัญมาก ได้ 3 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญปานกลางได้ 2 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญน้อย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิชิต อุ๋อัน, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการให้ความสำคัญน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการให้ความสำคัญปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการให้ความสำคัญมาก

ส่วนที่ 3 การสื่อสารของพ่อด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

ประกอบด้วยแบบสอบถามใน 6 ประเด็น โดยให้เลือกตอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตัวเองเมื่อมีแฟน 2) การให้เกียรติเพศตรงข้าม 3) การสื่อสารกับให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง 4) การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 5) การให้รู้ถึงผลของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และ 6) วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ ในแต่ละข้อจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นเนื้อหาที่พ่อใช้สื่อสารกับลูกวัยรุ่น ส่วนที่ 2 เป็นความถี่ของการปฏิบัติของพ่อที่ใช้สื่อสารกับลูก ประกอบด้วย ทำบ่อย หมายถึง พ่อปฏิบัติและพูดทุกครั้งที่มีโอกาส ได้ 3 คะแนน ทำบางครั้ง หมายถึง พ่อปฏิบัติบางครั้ง และพูดเท่าที่โอกาสเอื้ออำนวย ได้ 2 คะแนน ไม่เคยทำ หมายถึง พ่อไม่เคยพูดเลยหรือไม่เคยปฏิบัติเลย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิชิต อุ๋อัน, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการปฏิบัติน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการปฏิบัติปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการปฏิบัติมาก

ชุดที่ 3 แบบสอบถามแม่ของวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ดังนี้ (ภาคผนวก ง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร อาชีพ การถือครองที่ดิน จำนวนที่ดินทำกิน รายได้ หนี้สิน

ส่วนที่ 2 การให้ความสำคัญของแม่ต่อการอบรมสั่งสอนลูกในความรับผิดชอบ

ประกอบด้วย แบบสอบถามให้เลือกตอบใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตัวเอง 5 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว 2 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2 ข้อ และด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ 6 ข้อ รวม จำนวน 15 ข้อ ให้เลือกตอบ 3 คำตอบคือ ระดับของการให้ความสำคัญมาก ได้ 3 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญปานกลางได้ 2 คะแนน ระดับของการให้ความสำคัญน้อย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิจิต อุ่ออัน, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการให้ความสำคัญน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการให้ความสำคัญปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการให้ความสำคัญมาก

ส่วนที่ 3 การสื่อสารของแม่ด้านเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

ประกอบด้วยแบบสอบถามใน 6 ประเด็น โดยให้เลือกตอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตัวเองเมื่อมีแฟน 2) การให้เกียรติเพศตรงข้าม 3) การสื่อสารกับให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง 4) การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 5) การให้รู้ถึงผลของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และ 6) วิธีการ

ป้องกันการตั้งครรภ ในแต่ละข้อจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นเนื้อหาที่แม่ใช้สื่อสารกับลูกวัยรุ่น ส่วนที่ 2 เป็นความถี่ของการปฏิบัติของแม่ที่ใช้สื่อสารกับลูก ประกอบด้วย ทำบ่อย หมายถึง แม่ปฏิบัติและพูดทุกครั้งที่มีโอกาส ได้ 3 คะแนน ทำบางครั้ง หมายถึง แม่ปฏิบัติบางครั้ง และพูดเท่าที่โอกาสเอื้ออำนวย ได้ 2 คะแนน ไม่เคยทำ หมายถึงแม่ไม่เคยพูดเลยหรือไม่เคยปฏิบัติเลย ได้ 1 คะแนน แบ่งระดับการให้ความสำคัญใน 3 ระดับ (วิจิต อุ่อ้น, 2550, หน้า 114) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}}$$

$$= \frac{3-1}{3} = 0.67$$

ระดับคะแนน 0-1.67	มีระดับของการปฏิบัติน้อย
ระดับคะแนน 1.68-2.34	มีระดับของการปฏิบัติปานกลาง
ระดับคะแนน 2.35- 3.00	มีระดับของการปฏิบัติมาก

ขั้นที่ 7 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) ของแบบสอบถามเชิงปริมาณโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ด้วยสถิติแอลฟา ของคอนบาค (Cronbach'Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น (r) = 0.80

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยและมหาวิทยาลัยนเรศวรทำหนังสือถึงโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนมัธยมขยายโอกาส พร้อมแบบสอบถามเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ

2.2 เข้าพบผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนลับแลพิทยาคม โรงเรียนลับแลศรีวิทยา โรงเรียนด่านแม่คำมันวิทยา โรงเรียนเทศบาลหัวดง โรงเรียนอนุบาลไทยรัฐวิทยา 5 (ตลิ่งต่ำ) โรงเรียนบ้านนากกก เพื่อชี้แจงกระบวนการดำเนินงาน การรักษาความลับ และการควบคุมจริยธรรมทางการวิจัย

2.3 ประสานงานกับครูผู้รับผิดชอบคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลนักเรียนชาย หญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ยินดีเข้าร่วมระดมสมอง สนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาแบบสอบถามสำหรับพ่อแม่เกษตรกร และลูกวัยรุ่น ตามประเด็นข้อค้นพบจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2.5 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้กลุ่มประชากรนักเรียนชายหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาเรียนในวันทีรวบรวมข้อมูล อธิบายวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล การรักษาความลับ และความเป็นอิสระในการตอบแบบสอบถาม และการลงนามยินยอมของผู้ปกครอง โดยนักเรียนแต่ละคนจะได้รับจดหมายและแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันทั้งพ่อและแม่ พร้อมทั้งหนังสือยินยอมตอบแบบสอบถาม และนัดหมายให้นำแบบสอบถามมาส่งมอบให้ในวันถัดไป

3. กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามสำรวจสถานการณ์ปัญหาและความต้องการการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 วัยรุ่นชายและหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนมัธยมและโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอลับแลจำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งมีบิดา/มารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรวมอาศัยอยู่ในจังหวัดอุตรดิตถ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และยินยอมใจตอบแบบสอบถาม

กลุ่มที่ 2 บิดา/มารดาของวัยรุ่นชายและหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1-3 โรงเรียนมัธยมและโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอลับแลจำนวน 6 โรงเรียน ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอุตรดิตถ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และยินยอมใจตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามประเด็นปัญหา ความต้องการการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบระหว่างพ่อแม่และลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

โรงเรียน	กลุ่มประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น		กลุ่มประชากรพ่อเกษตรกรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น		กลุ่มประชากรแม่เกษตรกรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	
	จำนวนประชากรทั้งหมด (ราย)	จำนวนประชากรที่ยินยอมตอบแบบสอบถาม (ราย)	จำนวนประชากรทั้งหมด (ราย)	จำนวนประชากรที่ยินยอมตอบแบบสอบถาม (ราย)	จำนวนประชากรทั้งหมด (ราย)	จำนวนประชากรที่ยินยอมตอบแบบสอบถาม (ราย)
โรงเรียนที่ 1	110	81	81	47	81	9
โรงเรียนที่ 2	155	106	106	39	106	24

ตาราง 3 (ต่อ)

โรงเรียน	กลุ่มประชากรนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น		กลุ่มประชากรพ่อ เกษตรกรนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น		กลุ่มประชากรแม่ เกษตรกรนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	
	จำนวน ประชากร ทั้งหมด (ราย)	จำนวน ประชากร ที่ยินยอมตอบ แบบสอบถาม (ราย)	จำนวน ประชากร ทั้งหมด (ราย)	จำนวน ประชากร ที่ยินยอมตอบ แบบสอบถาม (ราย)	จำนวน ประชากร ทั้งหมด (ราย)	จำนวน ประชากร ที่ยินยอมตอบ แบบสอบถาม (ราย)
	โรงเรียนที่ 3	156	127	127	42	127
โรงเรียนที่ 4	80	52	52	27	52	15
โรงเรียนที่ 5	70	42	42	10	42	7
โรงเรียนที่ 6	25	20	20	6	20	0
รวม	596	428	428	171	428	57

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะครอบครัวเกษตรกรซึ่งเป็นหน่วยในการศึกษา (Unit of Analysis) ครั้งนี้ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยการสรุปค่าตัวแปรจากการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ให้เห็นขนาดของปัญหาและสถานการณ์ในภาพกว้าง

ระยะที่ 4 การจัดทำข้อเสนอกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์

ในการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครอบครัวเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ (Forecasting Technique) อาศัยวิจารณ์ฐานประสบการณ์ ความรู้ความสามารถของผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่นจากบุคคล 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่รับผิดชอบโดยตรง และ 2) กลุ่มที่ให้ข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. การจัดทำข้อเสนอระดับอำเภอ

มีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประชากร (Population)

1.1.1 ผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ ประกอบด้วย

- 1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์
- 2) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 3) กระทรวงมหาดไทย
- 4) โรงพยาบาลประจำจังหวัด
- 5) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
- 6) โรงพยาบาลอำเภอ
- 7) โรงเรียนมัธยมศึกษา
- 8) โรงเรียนขยายโอกาส
- 9) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรเอกชน ประกอบด้วย

- 1) เครือข่ายสำนักกิจการ กิ่ง ก้าน ใบ
- 2) ผู้ปกครอง
- 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล (Key Informants Selection)

ประชากรทั้งสองส่วนคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านเด็กและเยาวชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ตระหนักถึงความสำคัญและความรุนแรงของปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น 3) สนใจในการพัฒนาบทบาทพ่อแม่ในการแก้ปัญหาวัยรุ่นและเยาวชน และ 4) เต็มใจให้ข้อมูล

2.2 คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Group of Key Informants)

ประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภาคีตามหน่วยงาน/องค์กรดังกล่าว ซึ่งมีส่วนได้เสียกับการนโยบายนไปสู่การปฏิบัติในการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ภาคีละ 1 คน รวม 12 คน

2.3 กำหนดเครื่องมือวิจัย (Research Instrument) ประกอบด้วย

2.3.1 แบบสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามกับผู้แทนจากภาครัฐ ประกอบด้วย

- 1) แนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบควรเป็นอย่างไร
- 2) บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยในวัยรุ่น
- 3) กระบวนการพัฒนา ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่

2.3.2 แนวทางการประเด็นการระดมสมองครอบคลุมประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) แนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบควรเป็นอย่างไร
- 2) บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยในวัยรุ่น
- 3) กระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบของพ่อแม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

พัฒนาทีมผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรมทักษะการเป็นผู้ช่วยวิทยากรกระบวนการฝึกรจัดการให้มีการระดมสมอง และการนำเสนอข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทำความเข้าใจโจทย์ประเด็น และกระบวนการในการรวบรวมข้อมูล จัดเตรียมเครื่องมือรวบรวมข้อมูล เครื่องอัดแผ่นเสียง ภาพถ่าย โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่

3.1 การสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามกับผู้แทนจากภาครัฐ ณ ที่ทำการของผู้ให้ข้อมูล ใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 2 สัปดาห์

3.2 การอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มโดยใช้พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชัยชุมพล ระยะเวลา 1 วัน จากนั้นจึงถอดเทปเพื่อดำเนินการกับข้อมูลต่อไป

4. ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะระดับพื้นที่

มีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

4.1 กำหนดกลุ่มประชากร ดังนี้

4.1.1 ผู้แสดงบทบาททางสังคม จำนวน 57 คน ประกอบด้วย

- 1) โรงพยาบาลอำเภอ ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานอนามัยแม่และเด็ก งานสุขภาพจิต งานสุขศึกษาประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 คน

2) องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้ากองสาธารณสุข และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน

3) สาธารณสุขอำเภอ 1 คน

4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก จำนวน 3 คน

5) ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำตามธรรมชาติ จำนวน 4 คน

6) โรงเรียนมัธยม ประกอบด้วย ครูประจำชั้น และนักเรียนมัธยมปลาย 10 คน

7) โรงเรียนขยายโอกาส ประกอบด้วย ครูประจำชั้น และนักเรียนชั้นมัธยมต้น จำนวน 10 คน

8) ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส และ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยม จำนวน 4 คน

9) อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 3 คน

10) ผู้แทนชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน

11) ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 3 คน

12) ผู้แทนจากสภาเด็ก ในความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน

4.1.2 การกำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ให้ข้อมูล (Key Informants Selection)

ประชากรทุกภาคส่วนคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านเด็กและเยาวชนไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) ตระหนักถึงความสำคัญและความรุนแรงของปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

3) สนใจในการพัฒนาบทบาทพ่อแม่ในการแก้ปัญหาวัยรุ่นและเยาวชน และ

4) เต็มใจให้ข้อมูล

4.1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Group of Key Informants)

ประกอบด้วยจากทุกภาคีตามหน่วยงาน/องค์กรดังกล่าว ในระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ภาคีละ 1-3 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ตามขั้นตอนต่างๆ

การเลือกใช้เทคนิคการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้งจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นการให้ข้อคิดเห็นตามทัศนะของนักวิชาการในระดับพื้นที่

ผู้วิจัยใช้การบันทึกประเด็นข้อเสนอแนะทั้งจากเอกสาร และจากการบันทึกเสียงในการสนทนาในประเด็นการนำเสนอ ในกลุ่มของผู้ที่ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอซึ่งเป็นการนำข้อมูลจากด้านบนสู่ด้านล่าง (Top-Down)

ในขณะเดียวกัน การแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายจากกลุ่มของผู้ที่ต้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานจะเป็นข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็นปัญหา ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการปฏิบัติจริงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทและข้อจำกัดในขณะนั้น ข้อเสนอแนะนั้นจึงเป็นการนำเสนอข้อมูลจากด้านล่างสู่ด้านบน (Bottom-Up)

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาเรียบเรียงประเด็นข้อเสนอ วิธีการดำเนินงานและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สภาพการณ์ปัญหาในการดำเนินงานในพื้นที่ ปัญหาอุปสรรค และ ข้อเสนอเพื่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ สภาพแหล่งข้อมูลที่มีที่มาที่แตกต่างกันทั้งแหล่งข้อมูล บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน จึงถือเป็นกระบวนการตรวจสอบข้อมูลที่มีการถ่วงดุลระหว่างทัศนะที่ต่างกันของผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงทัศนะที่สอดคล้องกันในการขับเคลื่อนกระบวนการแก้ปัญหาที่สามารถดำเนินการได้จริง เพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อผู้เกี่ยวข้องในระดับชุมชน และระดับอำเภอ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับการตอบสนอง และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

อนึ่ง การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ตามเอกสารรับรองโครงการวิจัยเลขที่ HE 54-Ep2b-0048 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555 เนื่องจากประเด็นที่ศึกษามีความละเอียดอ่อน และอาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะการสัมภาษณ์กลุ่มเด็กและวัยรุ่นที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะในประเด็นเพศ และ

ครอบครัวมารดาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักและถามความสมัครใจก่อนสัมภาษณ์ พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียง โดยสามารถหยุดและเลิกให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาการสัมภาษณ์ พร้อมกับให้คำมั่นว่าจะลบข้อมูลจากการบันทึกเสียงทันทีที่เสร็จสิ้นการถอดเทป และเก็บข้อมูลที่ได้เป็นความลับ ใส่รหัสในการวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานผลการศึกษาผู้วิจัยใช้นามสมมติกับผู้ให้ข้อมูลทุกคน ซึ่งผู้อ่านไม่สามารถรู้ได้ว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นใคร